

## מראי מקומות - תענית

### ג.

#### א. ר' נתן אומר בקדש הסך נסך

הק' הקרן אורה, דלדברי ר"נ, מהכ"ת דניסוך המים הוא דוקא בסוכות, הרי קראי דבקדש הסך נסך הוא בתמיד דכל יום, וא"כ לימא דבכל יום צריך לנסך מים. ואין לומר דא"נ, דהא כבר כ' תוס' בזבחים (ק: ד"ה א') דלא לשתמיט תנא דלימא דניסוך המים כל השנה, ולא תירץ. וע' גבורת ארי דג"כ הק' כן, ותי' דבעצם גם ר"נ סומך על קרא דר"ע ד"ונסכיה" דכתיב גבי סוכות. אלא דכבר הק' הגמ' על ר"ע, מהכ"ת דמים הוא, אולי ב' נסכים דיין, ותי' דגם ר"ע מסכים לדרשת ריב"ב. וביאר הגב' ד"א דר"ל לא ס"ל כלל לדרשת ריב"ב, וא"כ עדיין הי' ק' לו קו' הגמ', מהכ"ת מים, אולי יין, וע"ז באה התורה לומר הסך נסך, שצריך להיות ב' נסכים שונים, א' של יין וא' של מים, ומתי יהי' הב' נסכים, בסוכות, כמרומוז בונסכיה.

#### ב. אי ר' יהושע נימא חד יומא

נח' המפרשים בביאור שי' ר' יהושע דברייתא. תוס' לעיל (ב:) ביארו דמה דאמר ר' יהושע משעת הנחתו, כוונתו לומר דמתחילין להזכיר גשם במוצאי יום ז' של סוכות, דהיינו בליל שמיני עצרת. אבל רש"י שם כ' דמשעת הנחתו היינו מיום שמברכין בו באחרונה דהיינו בשביעי". ובפשטות כוונתו דצריך להתחיל להזכיר גשמים מיום ז' דסוכות. וכ' הקרן אורה, דלפי שי' רש"י א"ש קו' הגמ' כאן, דלפי ר' יהושע ע"כ מה דמזכירין גשמים נלמד מניסוך המים, וע"כ ניסוך המים הוא רק ביום ז'. אבל לפי תוס', דלר' יהושע אין מזכירין גשמים עד יו"ט האחרון, א"כ למה יהי' ניסוך המים חד יומא, הרי ע"כ אין שייך הזכרת גשמים לניסוך המים כלל, וא"כ אולי לגבי נה"מ ס"ל כר"ע או כריב"ב.

וכבר כ' המהרש"א לבאר קו' הגמ' דחד יומא היינו שמיני עצרת, כיון דזהו הפשט 'משעת הנחתו' לפי ר' יהושע, וכמש"כ תוס'. אבל העיר השפת אמת (ב:) ע"ז, דהא עכשיו בגמ' עדיין לא ידענו דניסוך המים יהי' בשמיני עצרת כלל,

ואפי' למאי דאמר' לקמן דאולי הי' בכל הח' ימים, לכאור' זהו דוקא דמרבח יום ח' עם הז' ימים, אבל לומר דרק ביום ח' עושין ניסוך המים, ק' לומר כן. ובקרן אורה כ' ליישב דלפי קו' הגמ' עכשיו הי' ס"ד דמשעת הנחתו היינו דמתחילין להזכיר גשמים ביום ז', אבל למסקנה דלא גמרי' כלל מניסוך מפרשין משעת הנחתו דהיינו ליל שמיני (ואין ברור לי מדוע חזרה בה הגמ' מהה"א, ואולי הוא כדי להתאים שי' ר' יהושע דברייתא עם ר' יהושע דמתני'). ובזה כ' ג"כ ליישב הסתירה בדברי רש"י, דלעיל משמע דפי' דמשעת הנחתו היינו ביום ז', אולם כאן בד"ה אלא ר' יהושע היא כ' דלפיכך אין מזכירין אלא ביו"ט האחרון (ואח"כ כשכ' בד"ה האמר משעת הנחתו דהיינו בשביעי והכא קתני יו"ט האחרון של חג דהיינו בשמיני, אתי ג"כ בדעת המקשן דלעיל, וצ"ע בזה). וע"ע בהגהות מהר"ב רנשבורג בדף ב: דכ' דכל דברי רש"י א' הם, דכולם ס"ל דמזכירין ביום ח', ומש"כ יום שביעי על שעת הנחת הלולב קאי (אבל צ"ע מדברי רש"י כאן בד"ה האמר משעת הנחתו דמשמע דדוקא בשביעי, ודלא כר"י בשם ר' יהושע דיום ח' הוא, ואולי צ"ל דהקו' הוא דר"י בשם ר"י אמר ממוסף ור' יהושע דברייתא משמע מבערב, וכמו שהק' מר' יהושע דמתני', וצ"ע).

#### ג. תנא בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיה, ואם בא להזכיר מזכיר

כ' הר"ן (א.) שיש שפירשו דתרתני קאמה, לא חייבו חכמים להזכירם בזמנם, טל בימות החמה ורוח בימות הגשמים, ואף אם בא להזכירם שלא בזמנם, מזכיר, ואין בכך כלום, שהרי בלא"ה אין נעצרים, וא"כ אין הזכרתם מעלה או מוריד בשום זמן. וחולק הר"ן על ביאור זה, דא"כ למה אנו נוהגין להזכיר רוחות וטל, הרי אין שום מקור שיש להזכיר, וק' לומר דכיון דאמר' לא חייבו חכמים להזכיר, ממילא נוהגין להזכיר. ולכן ביאר הברייתא באו"א, דטל ורוחות, כיון דאין נעצרים לגמרי, לא חייבו לחכמים להזכיר. ואעפ"כ, אם בא להזכיר כדי שיתוספו בזמן הראוי להם, מזכיר, וזכור לטוב.